

I. Czytanie ze zrozumieniem

Dnia 1 lutego 1883 r. [Henryk Sienkiewicz] pisał do znanego historyka krakowskiego, profesora Stanisława Smolki: „Co do powieści wielkiej, to będzie nosiła prawdopodobnie tytuł *Wilcze gniazdo*. Rzecz dzieje się za Jana Kazimierza, w czasie inkursji kozackiej. ródem mam dosyć - i od dawna nad tym pracuję. Może się uda”. Udało się, choć w rzeczywistości nie miała być objętościowo zbyt wielka. Pisarz projektował jeden tom o losach kresowej rodziny Kurcewiczów, miał tam występować Bohun i Zagłoba, ostatni rozdział obejmował oblężenie Zbaraża. Jednym słowem, miał to być awanturyczny romans, którego autor - rozczarowany dniem dzisiejszym - postanowił przenieść się do umiłowanej przez siebie przeszłości. Ale już w kwietniu pisał do tegoż Smolki, że tytuł będzie stanowczo zmieniony na *Ogniem i mieczem*. Taki bowiem pomysł podsunął mu przyjaciel - warszawski dziennikarz Władysław Olendzki. Objętość kilkakrotnie powiększyła się - studia w bibliotekach, a zwłaszcza pobyt w Zbarażu, dały pisarzowi mnóstwo materiału i podnieci artystycznych. Był wówczas szczęśliwy - założył niedawno rodzinę, urządził mieszkanie. Miał gotowych kilkanaście rozdziałów, gdy w codziennych odcinkach prasowych - w warszawskim „Słowie” i krakowskim „Czasie” równocześnie - powieść zaczęła się ukazywać i odtąd musiał się spieszyć, gdyż czytelnicy byli niecierpliwi. Dlaczego wybrał Jeremiego Wiśniowieckiego jako bohatera wątku historycznego? Nic w tym dziwnego, wszak na bohatera kreowali wojewodę ruskiego w trzeciej ćwierci XIX w. badacze. To przecież w 1880 r. dobrze znany Sienkiewiczowi szperacz po starych dokumentach - Antoni Rolle {...} pisał: „Gdy przyszły pierwsze kłęski w 1648 r., wówczas wobec samowoli i zbrodni umilkło wszelkie prawo, wszelki głos sprawiedliwości; znalazł się jednak człowiek, który zaprotestował orężnie i jako straszny mściciel krzywd naszych wystąpił. Był nim ks. Jeremi Wiśniowiecki, czynny, czujny, przezorny, odważny, poświęcający się, wytrwały, słowem ideał bohatera, owiany nawet urokiem zawiedzionego uczucia, do powieści historycznej nadać by się mógł łatwo!”.
M. Kosman, *Na tropach bohaterów Trylogii*.
Książka i Wiedza, Warszawa 1986, s. 14-15.

1. Przytoczony fragment dotyczy:

- A. zainteresowań literackich Henryka Sienkiewicza   B. genezy powieści „Ogniem i mieczem”
 C. korespondencji prowadzonej przez H. Sienkiewicza   D. charakterystyki Jeremiego Wiśniowieckiego

2. „Ogniem i mieczem” ukazało się jako:

- A. książka zatytułowana „Wilcze gniazdo”   B. awanturyczny romans
 C. jedna z części Trylogii   D. powieść w odcinkach prasowych

3. Napisanie książki nie było zależne od:

- A. podróży pisarza   B. konsultacji historycznych
 C. sporów o tytuł   D. poszukiwania źródeł

4. Jeremi Wiśniowiecki jest jednym z bohaterów książki, gdyż:

- A. mógł stanowić wzór dla odbiorców dzieła   B. pisarz nie miał innych wzorów
 C. postać ta została narzucona przez wydawcę   D. pisarz uległ namowom znanego historyka

5. H. Sienkiewicz umieścił akcję w czasach J. Wiśniowieckiego, ponieważ:

- A. dysponował szeroką wiedzą o wojnach kozackich
 B. interesowały go te czasy bardziej niż inne
 C. miał dostęp do materiałów historycznych z tego okresu
 D. chciał stworzyć kontrast między dniem współczesnym a historią

6. Książka była odbierana przez czytelników:

- A. obojętnie   B. niechętnie   C. z niecierpliwością   D. z niedowierzaniem

II. Nauka o języku

7. Osobową formą czasownika jest wyraz:

- A. przyszedłszy   B. zabrano   C. wybrany   D. zajął

8. Czasownikiem podlegającym deklinacji jest:

- A. bezokolicznik   B. czasownik w formie osobowej
 C. imiesłów przymiotnikowy   D. imiesłów przysłówkowy

9. Imiesłowy przysłówkowe współczesne tworzymy od:

- A. czasowników dokonanych   B. czasowników niedokonanych
 C. czasowników w czasie przeszłym   D. czasowników w liczbie pojedynczej

10. Prawidłową formę ma imiesłów w zdaniu:

- A. Jadłszy śniadanie, patrzył na zegarek.   B. Upiekłszy ciasto, zaprosiła gości.
 C. Czytawszy książkę, robiła notatki.   D. Szedłszy po ulicy, uważnie się rozglądał.

11. Imiesłowem przymiotnikowym biernym jest wyraz:

- A. liczyć   B. liczący   C. liczony   D. licząc

12. Podmiot jest zawarty w zdaniu:

- A. Byli bardzo zniecierpliwieni.   B. Ciągłe pada.
 C. Prosi się o uwagę.   D. Wszystko zrobiono bardzo dokładnie.

13. Poprawnie powiemy:

- A. Idąc tędy, będzie ci nie po drodze. B. Uczeń kontynuował wypowiedź.
 C. Nie mógł wziąć się w garść. D. Zabierz stąd tą chusteczkę.

14. Drugą część przysłowia *Kruk krukowi...* stanowią słowa:

- A. nie uczyni krzywdy B. zabierze ziarno C. oka nie wykole D. wymości gniazdko

15. Podstawą słowotwórczą w wyrazie *podglówek* jest cząstka:

- A. pod B. podglów C. głów D. główek

16. W wyrazie *podskok* pojawia się formant:

- A. przedrostkowy B. przyrostkowy C. śródrostkowy D. zerowy

17. Rodzinę stanowi grupa wyrazów:

- A. radość, radości, radością B. pieśń, piosnka, piosenkarz
 C. wytrwałość, zniechęcenie, obojętność D. próba, eksperyment, doświadczenie

18. Nazwy czynności nie można utworzyć za pomocą formantu:

- A. przedrostkowego B. -anie C. zerowego D. -alnia

III. Literatura

19. *Stasimon* w dramacie antycznym to:

- A. pieśń chóru B. wprowadzenie w akcję
 C. zakończenie akcji D. doprowadzenie do konfliktu

20. Zagadkę Sfinksa rozwiązał:

- A. Kreon B. Lajos C. Edyp D. Odys

21. Akcja „*Antygony*” rozgrywa się w:

- A. Atenach B. Rzymie C. Tebach D. Koryncie

22. *Chiton* to:

- A. tytuł dramatu Sofoklesa B. element architektoniczny w teatrze ateńskim
 C. starożytny gatunek literacki D. kostium starożytnego aktora

23. *Katharsis* w dramacie starożytnym to:

- A. katastrofa B. duchowe oczyszczenie
 C. napięcie akcji D. pieśń chóru

24. Helena trojańska była żoną:

- A. Menelaosa B. Agamemnona C. Odyseusza D. Achillesa

25. Achilles zginął ugodzony w:

- A. serce B. głowę C. szyję D. piętę

26. Achilles walczył z Hektorem, aby:

- A. pomścić śmierć Patroklesa B. spełnić życzenie Bryzeidy
 C. udowodnić swą siłę D. przypodobać się bogom

27. Bogini Eris rzuciła jabłko z napisem:

- A. dla Heleny B. dla najpiękniejszej
 C. dla Afrodyty D. dla najdzielniejszego

28. Historię syna marnotrawnego poznajemy z przypowieści:

- A. świętego Marka B. świętego Mateusza
 C. świętego Łukasza D. świętego Jana

29. *Przypowieść* to utwór o charakterze:

- A. żartobliwym B. żalobnym
 C. moralizatorskim D. alegorycznym

30. Przekładu *Biblii* na język polski dokonał:

- A. św. Hieronim B. Jakub Wujek
 C. św. Augustyn D. Wincenty Kadłubek